

NA CO NEMÁ OPATROVNÍK ZAPOMENOUT PŘI VYÚČTOVÁNÍ SOUDU

Osobám, které nejsou schopné ze zdravotních důvodů samostatného rozhodování nebo správy svého majetku, soud zpravidla ustanoví opatrovníka. Současně k tomu daná osoba může, ale i nemusí být soudním rozhodnutím omezena ve svéprávnosti.

Omezení svéprávnosti totiž fakticky dělá příroda, která prostřednictvím nemoci snižuje člověku jeho schopnosti a pak to soud může a nemusí jen formálně konstatovat, aby se tato skutečnost lépe dokazovala třeba na úřadu, v sociálních službách, případně aby bylo možné lépe chránit osobu při zneužívání (např. zneplatňování podvodných nevýhodných převodů nemovitostí, lichevních půjček, zapsání jako „bílého koně“ apod.).

I opatrovník osoby, která není omezena ve svéprávnosti, sama by právnímu jednání nerozuměla, ale současně byla k němu zneužita, může a vlastně i musí takovou situaci zachránit. Musí být schopen činit úkony ke zneplatnění jednání (v tzv. režimu absolutní neplatnosti) a nemá začít takto podvodné jednání naplňovat (např. splácet dluh z opatrovančových prostředků, nechat nevýhodně „prodanou“ nemovitost v rukou jiné osoby atd.). Pro doplnění je také nutné uvést, že jde zneplatnit i jednání, které bylo podvodně učiněno i před formálním ustanovením opatrovníka, příp. omezení svéprávnosti opatrovaného. Podvod prostě nebude nikdy legální, i když bude možná pro opatrovníka složitě tuto situaci zvládnout.

Soud by měl při stanovování osoby opatrovníkem zvažovat jeho kvality a schopnost vyřizovat opatrovančovy záležitosti. Měl by volit osobu, která se nebojí vyřídit třeba sociální dávky, podávat návrhy na soud, domáhat se za opatrovaného jeho nároků žalobou. Opatrovník by měl být administrativně, logicky a osobnostně schopný se starat nejen o své záležitosti, ale i třeba o komplikovanější záležitosti opatrovaného. Opatrovník by měl vědět, že pokud něco neví, kde hledat kvalitní radu a jak situaci vyřešit.

Aby toto vše mohl pro opatrovaného dělat, je mu občanským zákoníkem stanoveno: udržovat s opatrovancem vhodným způsobem a v potřebném rozsahu pravidelné spojení, projevovat o opatrovance skutečný zájem, jakož i dbát o jeho zdravotní stav a starat se o naplnění opatrovančových práv a chránit jeho zájmy (odst. 1 § 466 občanského zákoníku, v platném znění).

Bez toho by totiž opatrovník nevěděl, co opatrovanec potřebuje, co se kolem něj děje a zda mu něco hrozí, co je potřeba řešit.

Když soud ustanovuje osobě opatrovníka, tak také určí, v čem je opatrovník za opatrovaného oprávněn jednat. Soudy k vymezení povinností a oprávnění opatrovníků využívají různě pojmenovaná práva a povinnosti, např.: „Opatrovník je oprávněn a povinen spravovat jmění osoby ..., zastupovat ji při právních jednáních, rozhodovat ...“

Jakmile soud určí, že opatrovník je povinen spravovat jmění opatrovance, musí takový opatrovník v průběhu opatrovnictví splnit několik podmínek¹:

¹ § 485

Soupis jmění a vyúčtování správy

1. Vyhотовit **do dvou měsíců od svého jmenování soupis spravovaného jmění** a doručit jej soudu, opatrovanci a opatrovnické radě (odst. 1 § 485 občanského zákoníku, v platném znění). Pokud není zřízena opatrovnická rada, tak se doručuje jen opatrovanci a soudu. Pokud opatrovanec vůbec nerozumí tomu, co by na takovém souhrnu bylo uvedeno, je v praxi doručováno jen soudu. Pokud ale opatrovanec může alespoň trochu porozumět, co je jeho jměním, musí to opatrovník opatrovanci sdělit, příp. vysvětlit. Nelze se tomu vyhnout např. slovy: „Kdyby věděl, kolik má, chtěl by hned něco koupit.“ Není cílem udržovat opatrovance v nevědomosti jen proto, aby na opatrovníka opatrovanec nevyvíjel tlak, který by byl opatrovníkovi nepříjemný. Je cílem, aby bylo opatrovanci maximálně vyhověno, dokud to opatrovance finančně neohrožuje². Například je možné, aby opatrovanec měl úspory, ale mohou z nich být také hrazeny věci, které by jinak šetřivý opatrovník považoval za zbytečné. Pokud dostačuje stále přiměřená rezerva, lze kupovat i stopadesátou krabičku cigaret, třetí mobil nebo padesátého plyšáčka.
2. Každoročně (tedy za každý uplynulý kalendářní rok) **je povinen opatrovník vyhotovit do 30.6. vyúčtování správy jmění** (příklad: opatrovník bude soudu podávat zprávu, jak v roce 2020 hospodařil do 30. června 2021). Toto vyúčtování opět doručuje opatrovanci, opatrovnické radě a soudu.
3. **Pokud opatrovník skončí** svoji roli (např. opatrovníkem bude někdo další, opatrovaný se již tak zdravotně zlepšil, že dále nebude mít opatrovníka, nebo opatrovaný zemřel), **je povinen zakončit svoji práci opětovně vyúčtováním**, které předá případnému novému opatrovníkovi, opatrovanci, opatrovnické radě a soudu. Pokud by opatrovanec zemřel (a tím opatrovnictví skončilo), doručí opatrovník vyúčtování místo opatrovanci notáři, který bude vyřizovat pozůstalost po opatrovanci.

PROČ MUSÍ OPATROVNÍK DĚLAT VYÚČTOVÁNÍ?

Mnoho rodinných pečujících nechápe, proč se musí zpovídat soudu, jak svému milovanému bližnímu pomáhají. Nerozumí tomu, proč je soud, který o nich nic neví, má kontrolovat. A dokonce se často cítí provinile, když kupují dražší či nevhodné věci. Bojí se, že jim to soud vytkne. Není nikde řečeno, co koupit ještě mohou, co už ne; zda musí schovat účtenky i třeba o zmrzliny, či stačí až na větší položky. Mnoho opatrovníků žije se svým opatrovaným v jedné domácnosti a dohromady hospodaří, a tak opatrovník často netuší, jak má třeba rozpočítat společně uvařené jídlo, které nabídli ještě i návštěvě.

Netřeba k této absurditě asi poznamenat, že největší starost s vyúčtováním mají ti největší poctivci a milující rodinní příslušníci, kteří by, jak se říká, pro opatrovaného dýchali.

(1) Opatrovník, který spravuje jmění opatrovance, vyhotoví **do dvou měsíců od svého jmenování soupis spravovaného jmění** a doručí jej soudu, opatrovanci a opatrovnické radě.

(2) Za trvání opatrovnictví **vyhotoví opatrovník vyúčtování správy jmění** každoročně vždy do 30. června, ledaže se s členy opatrovnické rady dohodne, že vyúčtování předloží dříve. Je-li pro to důležitý důvod, může opatrovanec nebo opatrovnická rada navrhnout soudu, aby opatrovníkovi uložil povinnost vyhotovit mimořádné vyúčtování. Opatrovník doručí každé vyúčtování opatrovanci, opatrovnické radě a soudu.

(3) Opatrovník, jehož funkce končí, doručí **konečné vyúčtování správy jmění** opatrovanci, opatrovnické radě a soudu, popřípadě také dalšímu opatrovníkovi nebo soudnímu komisaři jmenovanému v řízení o dědictví. Zemřel-li opatrovník, vydá soudu, který jej jmenoval, listiny a další doklady týkající se opatrovance a jeho záležitostí každý, kdo má tyto listiny a doklady u sebe.

² zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

§ 467 odst. (2) Opatrovník dbá, aby způsob opatrovancova života nebyl v rozporu s jeho schopnostmi a aby, nelze-li tomu rozumně odporovat, **odpovídal i zvláštním opatrovancovým představám a přáním.**

Naopak opatrovníci, kteří se na opatrovanci přiživují, kradou, zanedbávají zajištění péče si s takovými „banalitami“ jako je správa a vyúčtování jmění nedělají starosti.

A jak už tomu bývá, kvůli ojedinělým zneužívajícím případům, se musí udělat pojistky pro všechny. A tedy proto soudy (opatrovnická rada i opatrovanci) mají nárok, aby jim opatrovník vyúčtoval jmění, o které se má starat. Je to proto, aby především soud mohl odhalit špatné nakládání s prostředky a mohl tak opatrovaného ochránit, špatného správce vyměnit, opatrovníka usměrnit, vytknout vady a pomoci napravit stav, když opatrovník tápe.

Tato teoretická rovina kontroly opatrovnictví, ale často nefunguje. Mnohdy opatrovník soudu nedodá vyúčtování a soud to dlouhodobě neřeší. Mnohdy je již z vyúčtování jasné, že se zvyšuje velmi zvláštěně zadluženost opatrovaného a soud tuto situaci neprověří. Na druhou stranu jsou i soudy, které opravdu s opatrovníkem řeší i maličkosti a např. vyšší soudní úředník je nejen velmi profesionální, ale i lidský a napomáhá radou, jak řešit komplikované situace.

JAK BY MĚLO TAKOVÉ VYÚČTOVÁNÍ VYPADAT A NA CO V NĚM NEZAPOMENOUT?

Aby opatrovník dostal svým povinnostem, měl by tedy chápat, že i když je milující a poctivý, musí to prokázat i soudu, který společně s ním dbá o zájmy opatrovaného. Měl by chápat, že tyto formality mu zaberou trochu času a měl by umět pracovat s obavou, že se soud „bude zlobit“ a „někdo ho kontroluje jako malé dítě“.

Některé soudy vydávají pro zjednodušení činnosti opatrovníka formulář k doložení vyúčtování. Pokud soud, kde je opatrovnictví řešeno vyžaduje určitou (formulářovou) formu, můžeme a nemusíme se jí držet. Jistě to práci opatrovníka zlehčí, ale není povinností opatrovníka dodržet vyplnění přímo tohoto formuláře (protože není předepsán zákonem).

Soudní formulář je velmi stručný, opatrovníkovi velmi ulehčí, ale fakticky z něj často nelze vyčíst podstatné informace.

Žádný zákon neupravuje, co přesně má vyúčtování obsahovat, a tak musíme využívat spíše selský rozum a logiku a jistou provázanost třeba se zákonem o účetnictví. Abychom si mohli domyslet, co asi tak má být ve vyúčtování jmění, tak je třeba pochopit, že slouží ke kontrole soudu, jestli opatrovník hospodaří dobře (rozumějte poctivě a ku prospěchu opatrovaného).

V zásadě jde o jakési shrnutí příjmů a výdajů, majetku a závazků a vysvětlení potřeb a povinností opatrovaného a kde se na to vezme. Pak velmi záleží, jak rozmanité jsou opatrovancovy vztahy, majetek, závazky, nároky atd.

Jednoduše bude vypadat třeba vyúčtování opatrovance, který pobývá v domově se zvláštním režimem, nemá žádný majetek, má jen důchod a příspěvek na péči a nároky má jen na léky a sem tam na nějaké oblečení. Zde opatrovník doloží, o jaké zařízení jde, kolik stojí úhrada do tohoto zařízení, doloží výši důchodu a příspěvku, napíše soudu, že příspěvek přeposílá zařízení, velkou část důchodu (až 85 %) také, přidá k tomu doklady (faktury, výpis z účtu, doklad o výši důchodu a příspěvku na péči) a rozepíše, jak zbývajících 15 % z důchodu zužitkoval nebo ušetřil (např. doplatky na léky, koupě oblečení, drogerie). Pokud je opatrovník opravdu pečlivý, bude

mít uschované všechny účtenky, ale opravdu to zákon nepřikazuje a rozhodně je nemusí všechny kopírovat a zasílat soudu.

Účtenky jsou důkazem a opatrovníci bývají klidní, pokud je mají, protože mají pocit bezpečí, že je nikdo nenařkne z krádeže. Občas tito opatrovníci mají strach, když si třeba opatrovaný na procházce dal zákusek a kávu a není od tohoto účtenka. To lze vyřešit ve zprávě soudu: „Opatrovaný může sám nakládat měsíčně s částkou xy a k této není povinen dokládat účet. Opatrovník mu vždy každý měsíc tuto částku předává (viz důkaz – doklad v příloze). Z tohoto důvodu částka ve výši xy vyúčtovaná jen jako předaná opatrovanci a spotřebovaná.“

Ale pokud je **situace opatrovance složitější**, tak mají na vyúčtování vliv rozmanité věci a o těch je soudu potřeba napsat.

Uveďte, **kde opatrovanec bydlí**. To, zda bydlí opatrovanec ve vlastním, v družstevním či nájemním bytě/domě a jak, také jaké má náklady bydlení, vypovídá o kvalitě opatrovancova života. Opatrovník dokazuje, že byt/dům je obstaraný, udržovaný nebo naopak je starší a žití v něm je nevhodné a je nutné třeba stěhování, opravy a zdůvodní tak investice do této nemovitosti.

Uveďte **nákladovost bydlení** (energie, voda, topení, poplatky za televizi/rozhlas, daň z nemovitosti/nájemné/příspěvek do fondu oprav/splátka hypotéky, revize komínů, studna, poplatky za svoz odpadu atd.). Případně uveďte, proč se poplatky neplatí (např. osvobození, získání krátkodobé slevy apod.) nebo jak je naopak řešíte (refinancování, pro vadu v bydlení je žádána úleva na nájmu).

Opatrovník se nemusí omezit jen na prosté „inkaso ve výši ...“, ale měl by řešit i třeba dodavatel elektřiny byl změněn, protože dojde k úspoře. Vrácení přeplatku za energie za předchozí rok ve výši ...“.

Opatrovník není prostým správcem, ale má se **o majetek opatrovaného starat alespoň tak dobře, jak by se staral o svůj**.

Informace o tom, **jaké doklady opatrovanec drží, příp. kde jsou uloženy**, jsou informací o možnostech opatrovance, o nákladech na obnovu (např. znovu vydání dokladu) a o případném riziku. Např. má-li opatrovanec pas, je asi zdůvodnitelné, že jsou náklady na pobyty u moře. Pokud opatrovanec má občanský průkaz (osoby s omezenou svéprávností ho vystavený mít nemusejí), tak je důležité sledovat, zda opatrovanec není podváděn a nepodepisuje nevýhodné půjčky, prodeje apod. (což by opatrovník jako správce jmění měl řešit). Doklady o studiu zase napomáhají opatrovníkovi doložit třeba dobu pojištění a vyřídít správnou výši důchodu pro opatrovaného. Doklady tedy sice nejsou přímým jměním, ale často jsou důležitou podmínkou.

Uveďte, jak je na tom opatrovaný se zdravotním stavem, jaké má lékaře, co se v jeho léčbě/zdraví děje. Opatrovník tím dokazuje **využití prostředků na léky**, přehled opatrovníka o zdravotním stavu, **nutnost výdajů na kompenzační pomůcky, na drogerii** (např. zubní a intimní hygienu). Také by opatrovník měl uvést, zda řeší např. léky s doplatkem a proč (pokud je léčba nutná, měl by opatrovník pro opatrovaného vymáhat léčbu bez doplatku), zda musí opatrovanému zajišťovat soukromou dopravu k lékaři (což jsou náklady) nebo zda je již nárok na převoz sanitou. Zda je zajištěna domácí péče či zda vzniká náklad na nějaké soukromé

poskytování (třeba rehabilitace za vlastní úhradu, a nikoliv za úhradu na zdravotní pojišťovnu). Není špatně hradit navíc náklady na cvičení, vitamíny a třeba i zubní hygienu, ale opatrovník by měl uplatnit maximum z práva opatrovaného (např. přimět lékaře poskytnout péči především na pojišťovnu a nevybíhat nadbytečné platby, pokud k tomu není zdůvodnění a neplyne z toho větší užitek). Pořízení a vlastnění **kompensačních pomůcek**, náklad na jejich opravu, případně zda byly pořízeny z příjmů opatrovaného, zdravotního pojištění nebo z příspěvku od úřadu nebo nějaké nadace nebo darem.

Jaké služby opatrovaný využívá je pro soud také podstatné, protože to objasňuje náklady na péči a další potřeby. Jak je služba kontrolována a co vše je po ní žádáno má dopad to majetku, že není opatrovaný ponechán napospas ovládnání někým, kdo za jeho správu neodpovídá. Není vždy nutné mít pečující osobu zdarma nebo co nejlevněji. Opatrovník také není povinen pečovat sám osobně, jen aby opatrovanému nevznikaly náklady. Ale je třeba, aby opatrovník volil pro opatrovaného dostatečnou péči za přijatelnou úhradu/cenu/platbu (a legální). Není také špatně, že si sám opatrovník od opatrovaného nechá zaplatit za svoji osobní péči, ale toto je něco, co by měl předem schválit soud, aby opatrovník nemohl zneužít svého postavení (ovládá peníze opatrovaného a může si dovolit se za to nestarat pečlivě). Schválení soudem musí být předem (nestačí to jen uvést v roční zprávě a spoléhat, že kdyby to bylo špatně, soud to vytkne, a protože to nevytkl, je to v pořádku).

To, **jaké má opatrovaný zájmy a volnočasové či pracovní aktivity**, ovlivňuje a opodstatňuje výdaje na tuto činnost. Je v pořádku, že má opatrovaný nějaké koníčky a náklady s nimi spojené. Opatrovník má pomáhat opatrovanci, aby mu v životě bylo dobře. Je dost možné, že opatrovanec má omezené finanční možnosti, a tak opatrovník má pomáhat hledat i jiné zdroje (např. nadace, bezplatné volnočasové aktivity, dobrovolnické aktivity) a má také vytvářet prostor, aby opatrovaný využil i svůj zbytkový pracovní potenciál, aby si mohl na své zájmy sám vydělat. Mnoho opatrovaných je pod heslem „aby se nic nestalo“ spíše pasivních a odrazovaných od pracovního výkonu (i třeba ze strachu, aby nepřišli o invalidní důchod). Opatrovník by tedy měl sdělit soudu, zda opatrovaný pracuje, kolik si vydělává, kam tyto prostředky plynou a jak tráví (nákladně) opatrovaný volný čas a jak se tento čas financuje. A v případě, že **opatrovaný pracuje**, měl by opatrovník řešit a pak dokazovat třeba i roční vyúčtování mzdy (vratku na dani), případně by měl sledovat, že opatrovaný dostává spravedlivou odměnu za svoji práci.

Jaké dávky a proč opatrovaný pobírá? Nejde jen o samotnou výši a její útratu za ... (třeba jídlo, bydlení, pochutiny atd.), ale jde o to, zda opatrovník opravdu vymáhá všechna práva opatrovaného. Například, pokud opatrovaný potřebuje velmi mnoho dopomoci, ale k tomu má přiznaný pouze první stupeň příspěvku na péči, tak opatrovník nedělá, co by měl. Opatrovník má zařídit, aby opatrovaný měl odpovídající výši sociálního příspěvku. Pokud se v tom opatrovník sám nevyzná, má být schopen vyhledat pomoc/radu. Nemá sám vzdát řízení o dávkách pod heslem „úřednice říkala, že stejně nebudeme mít nárok“, „vadí mi, jak tam se mnou jednají, nebudu se jich doptávat“. Kvalitní opatrovník dokáže zkontrolovat (byť za pomoci), zda je dobře přiznán a vypočítán důchod – a tím zajistí vyšší (oprávněný) příjem opatrovance. Dokáže jednat s úřady, tak aby byl přiznán dobře průkaz osoby se zdravotním postižením, příspěvek na péči a třeba i příspěvek na bydlení.

Opatrovník by měl kontrolovat a také soudu uvést, **jak je to s evidencí opatrovaného v různých registrech** (administrativní registr ekonomických subjektů, obchodní rejstřík, katastr nemovitostí, insolvenční rejstřík, výpis bodového hodnocení řidiče, trestní rejstřík aj.), protože ač se může jevit, že opatrovaný sám nic nezvládá, tak jeho jméno, doklady, osobní údaje a podpis mohou být zneužity a jen kontrolou se dá objevit, že by byl ohrožen majetek opatrovaného. Opatrovník včasným přehledem (alespoň jednou ročně) ví, že je jmění opatrovaného stále v bezpečí.

Opatrovník je povinen vymáhat i **nároky opatrovaného**, a tak soud ve zprávě zajímá, jaké nároky opatrovaný má a jak jsou tyto nároky uplatňovány a případně vymáhány. Opatrovaný může mít nárok na výživné (např. ve stáří od svých dětí, nebo naopak postižený dospělý z mládí i od rodičů), na rentu (pro úraz, který někdo zavinil), na náhradu škody (pokud třeba předchozí opatrovník nedělal, co měl), na pojistné plnění aj.

Opatrovník by měl mít **přehled o movitém i nemovitém majetku** opatrovaného a s tím spojených nákladech, ale i výnosech. Pokud má opatrovaný vůz, nejspíš s ním budou spojeny náklady na pojištění, ale i na servis. Pokud má opatrovaný nemovitost, i ta může být pojištěna, ale současně může být pronajímána. Některý movitý a nemovitý majetek může být teprve v řízení (prodej, nákup, dědictví aj.). Pokud má opatrovník přehled o soukromých poměrech opatrovaného, tak třeba ví, že běží dědické řízení a je schopen řešit přijetí takového majetku. Nebo naopak dokáže řešit odmítání předlužené pozůstalosti.

Opatrovník musí revidovat i soukromé pojistky (např. úrazová, pojištění odpovědnosti, životní atd.), účty, spořicí produkty, investice, akcie atd. K tomu musí mít přehled nejen o konkrétním **stavu těchto finančních produktů**, ale i o jejich rentabilitě (např. náklady na běžný účet mohou být považovány za naprosto zbytečné, pokud při stejných službách a rizicích lze zajistit účet bezpoplatkový). Je vhodné soudu doložit nejen počáteční a konečný stav, ale i případné pohyby. Není vždy nutné pohyby zdůvodnit (např. pokud poskytne opatrovník soudu výpisy z účtu, tak by si měl dávat při zadávání příkazů pozor a popisovat platby, ale nemusí pak výpis vytisknout a ručně ke všem platbám uvádět důvody, ale přesto by o tom opatrovník měl mít podrobnější přehled).

Opatrovaný může mít i požadavky na **telekomunikační služby** (internet, mobil, pevná linka, příjem televizního signálu, internetové předplatné atd.). Opatrovník dokládá soudu jejich výši a případně zdůvodňuje ve sporných případech i oprávněnost a také, proč právě ten či onen dodavatel. Je jistě pochybné, pokud má opatrovaný sotva na úhradu základních potravin a bydlení, ale má nejrychlejší připojení (a také nejdražší) široko daleko. Ale rozhodně není potřeba, aby opatrovník sáhodlouze zdůvodňoval, že si dovolil opatrovanému zaplatit internetovou TV a k tomu pořídil ještě satelit, když opatrovaný prostě miluje filmy a jinak finančně nestrádá.

Souhrnem by opatrovník neměl zapomínat na **výdaje opatrovaného (kromě těch již výše uvedených)**: potraviny (i vč. vyšších nákladů z důvodu nutných dietních opatření), drogerie, oblečení, obutí, vybavení, elektronika, pomůcky, drobné dary přátelům, poplatky, hračky, náklady na závislosti (alkohol, cigarety, káva, cukrovinky, počítačové hry apod.), náklady na dopravu (pohonné hmoty, jízdenky), služby (kadeřnictví, pedikúra, manikúra, dovoz nákupů) atd. Tyto náklady se uvádí spíše souhrnně než konkrétními položkami (tedy spíše v 5. týdnu –

potravin 3 000 Kč, manikúra 600 Kč. Ale není třeba uvést mléko 20 Kč, chleba 35 Kč /a řešit plátky chleba pro opatrovníka a pro opatrovaného/).

Může se stát, že **některé náklady jsou nepřiměřené**, protože opatrovanec je prostě v něčem specifický (např. je velmi agresivní a ničí věci kolem sebe). Tuto skutečnost soudu uveďte, ať ho náklady nezaráží.

Také by měl opatrovník uvést částky a četnost, pokud předává nějakou **hotovost opatrovanci k samostatnému využití** (někdy se to laicky nazývá kapesné). Zpravidla k tomuto nebudou účtenky.

Konkrétní nákupy většího nebo dražšího majetku by měly být ve zprávě samostatně zmíněny. V tomto případě je vhodné si vyjasnit s příslušným soudem, co to je. Zpravidla bude možné ve vyúčtování uvést v lednu pořízeny potraviny za cca 4 000 Kč, ale např. obuv by měla být zmíněna „a nakoupeny sněhule za 1 200 Kč“.

Tedy drobnosti není nutné specifikovat, ale vyšší konkrétní položky (obecně nad 1 000 – 2 000 Kč za jednu věc, pokud se nedohodnete se soudem jinak) je třeba uvést (lednice, mobil, pračka, dražší oblečení/obutí/vybavení).

Soud ve vyúčtování bude zajímat i snížení jmění **likvidací dlouhodobějšího majetku** (např. rozbitá pračka vyměněna za novou). Pozor, někteří opatrovanci jsou opravdu destruktivní, a tak ničení majetku je na denním pořádku. Zmiňte tuto opatrovancovu vlastnost/nemoc/schopnost, abyste nebyli v podezření, že se na opatrovaném přiživujete. Bohužel i takovéto projevy u opatrovaných jsou a počítá se s tím.

U některých opatrovaných se mohou objevovat **zvláštní náklady nepřiměřené jejich věku**, ale typické jejich onemocnění. Takovéto náklady uveďte soudu a slovně je doplňte, že nejde o nějaký výmysl. Např. opatrovaný může být i v šedesáti letech závislý na množství plyšových medvídků nebo potřebuje neustále kupovat pohádkové knihy či stopadesátou červenou věc. Opatrovník by se mohl ze své pozice za takové náklady stydět a mohl by je chtít popírat nebo bránit opatrovanému v pořízení, ale není-li opatrovaný finančně ohrožen, opravdu má právo mít i takovéto zvláštní požadavky a náklady.

U některých opatrovaných jsou **náklady sankční povahy**, a i ty musí opatrovník spravovat a ve vyúčtování soudu uvést. Jde o náklady, pokud opatrovaný něco zavinil (ublížil/rozbil), musí hradit náhradu škody, dále jde o pokuty, případně hradí někomu výživné.

Opatrováný také může mít exekuce, být v insolvenční, mít pohledávky u dopravního podniku za jízdné na černo apod. a za předpokladu, že jde o oprávněnou úhradu dluhů (k dluhu nedošlo podvodem -> to by se řešilo zneplatňováním), je třeba i tyto závazky uvést.

Zvířátka a s nimi spojené náklady ovlivňují nejen volný čas, ale právě i jmění opatrovaného, neboť úhrada potřeb pro zvířátko, léčba zvířátka, případně poplatky spojené s držetím zvířátka jsou podstatné pro zprávu soudu.

Opatrovník by měl soudu udělat i **přehled opatrovancových příjmů** (jak už je místy výše uvedeno). Podstatné jsou sociální dávky (a jejich pravidelnost a výše), příjmy z podnikání, zaměstnání či pasivních zdrojů příjmů (např. pronájem, dividendy, služebnosti, autorská

práva), renty, úroky, výživné, náhrady škody, přeplatky atd. Vhodné je uvést příjmy v tabulce (např. po měsících/čtvrtletí).

Opatrovník by neměl zapomenout uvést soudu i **vlastnictví sbírkových a uměleckých, příp. jinak hodnotných předmětů a také jednorázové nabytí nebo pozbytí nejen majetku, ale i financí, stejně tak vznik závazku (např. dar, dědictví, vykradení apod.)**.

Na majetek opatrovaného může mít vliv i tzv. **otevřené řízení**. Opatrovník by měl uvádět, že s opatrovaným je vedeno přestupkové, trestní, soudní nebo správní řízení, které může mít dopad do majetku (ať už movitého, nemovitého nebo finančního).

Závěrem je potřeba upozornit na možnost vzniku **nepoměru mezi náklady a příjmy opatrovaného**. Pokud takový vzniká, je nutné, aby opatrovník vyjasnil, jak se s touto situací vypořádává, aby soudu nevzniklo podezření, že dochází k nehospodárnosti anebo k zadlužování opatrovaného. Není špatně, že opatrovník opatrovaného dotuje (zvláště jde-li třeba o poměr rodič/dítě nebo dítě/rodič, manžel/manželka), ale mělo by to ze zprávy soudu být zřejmé. Pokud ale dochází k zadlužování, měl by opatrovník uvést, proč to nemůže ovlivnit. Např. opatrovník neustále něco rozbíjí a jeho příjmem jsou sociální dávky, které nejde navýšit. Nebo se objevují stále nové exekuce a ač opatrovník některé dokázal zneplatnit, jiné jsou v pořádku a není je z čeho splácet, takže se zvyšují exekuční náklady. Současně třeba nelze řešit oddlužení.

OPATROVNÍCI SI OBČAS NEJSOU JISTI, JAK JE TO S NUTNOSTÍ MÍT NA VŠE DOKLADY

Přestože soudy zpravidla **nevyžadují účtenky od denních nákladů opatrovance** (jídlo, drogerie), tak soud zajímají účtenky za větší položky. Je docela logické, že je opatrovník (i třeba pro potřebu reklamací) schovává. Pokud je tedy pořizována třeba lednička, pračka, opravována střecha, kupuje se zimní bunda nebo obutí, kolo, mobil, počítač apod., měl by k tomu opatrovník mít (pro kontrolu) **uschované doklady** (minimálně po dobu záruční lhůty). Není nutné doklady přidávat ke zprávě soudu, ale přidání ke zprávě nevádí a je běžnou praxí, proto doporučujeme i v tomto článku přiložit kopii dokladů (originály zůstávají u opatrovníka).

Opatrovník (pokud opatrovanec není ve finanční tísní) nemusí volit nejlevnější výrobek, výrobek tzv. z druhé ruky apod. Má volit vhodně a odpovědně.

Taktéž by měl mít opatrovník uschované doklady o úhradách (po dobu alespoň tří let), kterými by dokazoval splnění povinnosti opatrovaného (např. zaplacené inkaso, hypotéka, výpis z účtu o úhradě sociální služby, doklad o úhradě pokuty aj.), ale nutně nemusí tyto doklady kopírovat soudu.

Přestože výše uvedený výčet je dlouhý, není dokonalý. Někteří opatrovanci z něj budou mít sotva tři položky a jiní opatrovanci budou mít majetku na deset stran. Ale snad je z popisu jasné, jak je třeba nad zprávou soudu o jmění (jde o plusové i minusové položky, movitý, nemovitý i finanční majetek, o příjmy i náklady, pohledávky a závazky) opatrovaného uvažovat.

Je jedno, zda zvolíte styl slohové práce nebo účetní deník. Osvědčily se spíše tabulky a popisy, ale forma opravdu není zákonem upravena. Zpráva může být psaná rukou nebo vytištěná z počítače. Mohou k ní být přidány kopie dokladů (doporučuje se to), ale opětovně to žádný zákon nepřikazuje.

Je opravdu potřeba mít na mysli, že ne každý opatrovník je tak poctivý a nejméně starostí si s formalitami a kontrolou dělají právě ti nepoctiví opatrovníci. Dá se tedy i podle pečlivosti zprávy odhadovat, jak to právě ve vašem opatrovnictví funguje.

Mgr. Radka Pešlová

pro [Moravskoslezský kruh](#) a [noviny Pečujeme doma](#)

v prosinci 2020

*Právní poradnu pro opatrovníky Moravskoslezského kruhu podporují:
TZMO Czech Republic s.r.o., výrobce inkontinenčních pomůcek [Seni](#)
a [Ministerstvo práce a sociálních věcí](#) – NDT senior.*